

ปาฐกถาพิเศษ

หัวข้อ นวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ในภาวะวิกฤติ¹

รศ.ดร.สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์²

การประชุมวิชาการระดับชาติ “เหลียวหลัง แลหน้า ตระหนักปัจจุบันกับนวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ไทย” เป็นการนำเสนอบทความทางวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามหลักที่วงการรัฐศาสตร์ไทยให้ความสนใจผนวกกับความกังวลในด้านนวัตกรรม เนื่องจากวิทยาศาสตร์มีมุมมองด้านนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่นวัตกรรมของทางสังคมศาสตร์ต้องตระหนักให้ได้ว่าเป็นอะไร เนื่องจากนวัตกรรมมีความจำเป็นต่อการพัฒนาศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งในปัจจุบันเราอยู่ภายใต้ยุควิกฤตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ ยังได้รับผลกระทบจากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นโลกาภิวัตน์ และการเกิดขึ้นของ COVID-19 หรือที่เรียกว่ายุค New Normal ดังนั้น สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจึงนำมาสู่การตั้งคำถามทางวิชาการในครั้งนี้อย่างยิ่ง ในการมอบองค์ความรู้เกี่ยวกับทิศทางนวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ในภาวะวิกฤต โดยปัจจุบันท่านเป็นที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นวัตกรรมทางด้านรัฐศาสตร์แบ่งออกเป็นสองประเด็นหลัก ประเด็นแรก เป็นนวัตกรรมในรูปแบบ หมายถึง เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเรา ประเด็นต่อมา คือ เป็นนวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ที่เกิดแนวคิด อุดมการณ์ หรือกระบวนการใหม่ๆ ขึ้น และที่สำคัญที่สุด คือ นำไปสู่กระบวนการการเปลี่ยนแปลงของสถาบันการเงินและสถาบันการเมืองใหม่ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นได้เพราะอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงหรือวิกฤตที่กำลังเกิดขึ้น

วิกฤตที่เกิดจาก COVID-19 เป็นอาการของวิกฤตที่มีสาเหตุมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ซึ่งนำไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 โดยหนังสือเรื่อง Digital Human ของ Chris Skinner ได้กล่าวถึงการปฏิวัติดิจิทัลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 ว่าเป็นการปฏิวัติของมนุษยชาติ กล่าวคือ ผลกระทบของเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีทั้งด้านเศรษฐกิจ

---

¹ บทความนี้ถอดความมาจากการปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ นวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ในภาวะวิกฤต ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “เหลียวหลังแลหน้า ตระหนักปัจจุบันกับนวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ไทย” ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ในรูปแบบออนไลน์ จัดโดยคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² ที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ธุรกิจ หรือแม้กระทั่งด้านรัฐศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่ง COVID-19 เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน รวมทั้งยังมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของดิจิทัลอีกด้วย

ดิจิทัลเป็นการผสมผสานระหว่างคอมพิวเตอร์และเครื่องมือทางด้านเทรคอมในปี ค.ศ. 1990 ซึ่งนายริเบอเนอร์ ได้กล่าวถึงสิ่งที่ถูกพัฒนาใหม่สามสิ่ง คือ ภาษาในคอมพิวเตอร์ เอสเวทในคอมพิวเตอร์ และทรีเบล ซึ่งนำไปสู่การเปิดตัวของเว็บไซต์ eBay.com และ amazon.com โดยการเติบโตของเทคโนโลยีต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไม่จำกัดด้านเวลาและสถานที่ โดยเฉพาะในช่วงวิกฤต COVID-19 ทำให้เราถูกบังคับใช้เทคโนโลยีทำการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นของนักรัฐศาสตร์ในการปรับตัวเข้าสู่นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยนวัตกรรมทางด้านรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล เป็นนวัตกรรมในระบบคิด นวัตกรรมด้านอุตสาหกรรม นวัตกรรมด้านวิถีชีวิต และนวัตกรรมด้านสถาบันทางการเมือง ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นจากเรื่องดิจิทัล

โลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นสาเหตุหนึ่งของวิกฤติ COVID-19 เนื่องจากโลกในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากดิจิทัล การค้า และการปฏิวัติอุตสาหกรรมในอดีต ซึ่งสาเหตุดังกล่าวทำให้โลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงมากขึ้น ทั้งปัญหาโลกร้อนและสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมอย่างมาก ดังนั้น เมื่อประชาคมโลกตระหนักถึงผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงได้ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขจนบรรลุเป็นความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในปี ค.ศ. 2015 เพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม นอกจากนี้ Joe Biden ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาจะกลับเข้าร่วมความตกลงปารีสและมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในการบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net-zero Emission) ในปี ค.ศ. 2050 จะเห็นได้ว่าโลกาภิวัตน์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งการที่ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนพื้นที่อาศัยน้อยลง ในขณะที่จำนวนประชากรโลกและสัตว์เพิ่มขึ้น จึงนำไปสู่การอยู่ใกล้กันระหว่างคนกับสัตว์จนเกิดการกลายพันธุ์ (Mutation) หรือโรคระบาดเกิดขึ้น หากย้อนดูประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าโรคระบาดมีสาเหตุมาจากสัตว์ เช่น โรคเอดส์ (AIDS), โรคซาร์ส (SARS), โรคไข้หวัดนก (Avian influenza), โรคอหิวาต์สุกรแอฟริกัน (African swine fever) รวมถึงการระบาดของ COVID-19 ซึ่งกำลังแพร่ระบาดเป็นวงกว้างในขณะนี้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าในอนาคตจะมีการเกิดโรคระบาดลักษณะนี้ขึ้นอีก

นอกจากนี้ หนังสือเรื่อง The Fourth Industrial Revolution โดย Klaus Schwab ได้กล่าวว่า โลกของดิจิทัลกำลังพัฒนาไปเชื่อมโยงกับเรื่องเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และในอีกหลายเรื่อง โดยการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 นี้ มีการกล่าวถึงเทคโนโลยีที่จะก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ คือ Internet of Things (IoT), Machine Learning, ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) ซึ่งผลกระทบของเทคโนโลยีและการปฏิวัติดังกล่าว ส่งผลกระทบและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งเศรษฐกิจโลก ภาครัฐกิจ ภาครัฐ สังคมและการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังนั้น จึงต้องทำการปรับตัวเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ให้ได้

ในคำนิยามของคำว่าโลกาภิวัตน์ หมายถึง การเชื่อมโยงไปสู่ทุกจุด ซึ่งผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น สหภาพยุโรป (EU) อาเซียน (ASEAN) ความตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) เป็นต้น โดยโลกาภิวัตน์ได้สร้างปรากฏการณ์ที่เรียกว่าสิ่งตรงข้ามที่ไปด้วยกัน (Global Paradox) ในหลายมิติ และหนึ่งในนั้น คือ มิติทางด้านรัฐศาสตร์ ซึ่งสิ่งที่ตรงข้ามไปด้วยกันในมิติทางรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในบริบทการปฏิวัติดิจิทัล ได้สร้างปรากฏการณ์นวัตกรรมทางรัฐศาสตร์ในด้านแนวคิด อุดมการณ์ กระบวนการ และสถาบันทางการเมือง ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวเรียกว่า Global Paradox

โดย Global Paradox หมายถึง ปรากฏการณ์ของสิ่งตรงข้ามที่ไปด้วยกัน ดังนั้น เมื่อมีคำว่าโลกาภิวัตน์ย่อมต้องมีการต่อต้านโลกาภิวัตน์ จึงนำไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้น เนื่องจากโลกาภิวัตน์เกิดการขยายตัวแผ่ขยายสู่ทุกจุดของโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรม โดยทฤษฎี The Clash of Civilizations ของ Samuel Huntington ได้กล่าวถึงการปะทะกันระหว่างอารยธรรม ซึ่งโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างอารยธรรมอิสลามกับอารยธรรมตะวันตก จนนำไปสู่เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดในสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 จะเห็นได้ว่าห้วงการปะทะกันทางอารยธรรมดังกล่าว ทำให้เกิดกลุ่มก่อการร้ายกลุ่มใหม่ขึ้น คือ กลุ่มรัฐอิสลามในอิรักและซีเรีย (The Islamic State in Iraq and Syria: ISIS) ซึ่งกลายเป็นนวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น

ปรากฏการณ์ที่สองในการต่อต้านโลกาภิวัตน์ คือ โลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างนานาประเทศ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการค้าเสรีและกิจกรรมทางการเงินต่างๆ ซึ่งระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมถูกขับเคลื่อนด้วยเงินทุนไปพร้อมกับการเกิดช่องว่างของการกระจายรายได้ ซึ่งกระบวนการที่มีความขัดแย้งกันได้ทำให้เกิดแรงต้านจากกลุ่มคนในสังคมที่ไม่ได้รับประโยชน์ ดังนั้น พวกเขาจึงออกมาเรียกร้องและต่อต้านโลกาภิวัตน์ เช่น ทุนนิยมได้นำไปสู่เรื่องคอร์รัปชัน ทำให้ประเทศไทยเกิดวิกฤตการเงินในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งจะเห็นได้ว่าภายหลังจากวิกฤตดังกล่าว เกิดนวัตกรรมด้านรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ขึ้น กล่าวคือ เกิดปรากฏการณ์ของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยประเทศไทยถูกบังคับให้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการบริหารประเทศ

นอกจากนี้ โลกาวัดนี้ยังส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเกิดแนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ขึ้น ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างสภาพแวดล้อมกับเศรษฐกิจรวมทั้งด้านสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่ออนาคต โดยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็นแนวคิดที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) ซึ่งมองว่าสิ่งแวดล้อมมีอยู่เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์เท่านั้น ในขณะที่แนวคิดระบบนิเวศเป็นศูนย์กลาง (Ecocriticism) ให้การสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

Global Paradox ในความหมายที่สอง คือ Trumpism ก่อให้เกิดความหมายใหม่ทางด้านประชานิยม (Populism) ซึ่งคำว่าประชานิยมในความหมายเดิมถูกกล่าวถึงไว้ในหนังสือ A Brief History of Anti-Populism ของ Thomas Frank กล่าวคือ ประชานิยมเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยคนกลุ่มนี้ต้องการสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น จึงทำการต่อต้านระบบทุนนิยมจนนำไปสู่การเรียกร้องนโยบายที่ตอบสนองต่อประชาชนมากขึ้นหรือเรียกว่าประชาธิปไตยแจ็กสัน (Jacksonian Democracy) คือ ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมทางสังคม (Social Equality) และความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Fairness) ดังนั้น ในความหมายของคำว่าประชานิยมทางสังคมศาสตร์จึงหมายถึงการให้ความสำคัญกับประชาชน ซึ่งทำการต่อต้านชนชั้นนำเพื่อเรียกร้องการถูกกดขี่จากความไม่เท่าเทียม ในขณะที่ประชานิยมในเชิงเศรษฐศาสตร์ เป็นแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจที่รัฐบาลนำมาใช้กับประชาชนบางกลุ่มโดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อย เพื่อสร้างการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ แต่่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว อีกทั้งยังนำไปสู่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากขาดเสถียรภาพทางการคลังและเป็นการสร้างภาระทางการเงินให้กับรัฐบาล จะเห็นได้ว่าประชานิยมก่อให้เกิดปรากฏการณ์ Global Paradox ขึ้น กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่ทั้งพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายหรือพรรคการเมืองฝ่ายขวานำมาใช้ โดยให้ความสำคัญกับประชาชนเช่นเดียวกัน แต่มีความแตกต่างในด้านนโยบาย

จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ตรงข้ามไปด้วยกันในมิติทางรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในบริบทการปฏิวัติดิจิทัลได้สร้างปรากฏการณ์แนวคิดใหม่ของคำว่าประชานิยมหรือ Trumpism ขึ้น ในความหมายของการเป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายขวา และในขณะเดียวกันได้เกิดแนวคิดตรงข้ามขึ้น คือ indignez-vous ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความโกรธเคืองทำการต่อต้านเพื่อเรียกร้องความยุติธรรม เสรีภาพ และสิทธิพื้นฐานอันสากล โดยปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่การกำเนิดของปรากฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าว คือ โลกาวัดนี้ การบูรณาการทางเศรษฐกิจ และช่องว่างดิจิทัล (Digital Divide) โดยทั้งสองกลุ่มนี้เกิดขึ้นมาจากปัจจัยด้านดิจิทัล ซึ่งดิจิทัลทำให้เกิดโลกาวัดนี้ และโลกาวัดนี้ได้ spill over ส่งผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งการบูรณาการทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

แต่ในขณะเดียวกันได้ทำให้คนกลุ่มหนึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งความยากจนและความไม่เท่าเทียมที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดแรงต้านในสังคมที่มีต่อกระบวนการของโลกาภิวัตน์ ซึ่งคนสองกลุ่มนี้มีสิ่งที่เหมือนกัน คือ ต่อต้านระบบที่มีอยู่ (Mainstream) เช่น พรรคการเมืองฝ่ายขวาที่ต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์อย่างประธานาธิบดี Donald Trump ของสหรัฐอเมริกา นายกรัฐมนตรี Viktor Orbán ของฮังการี และประธานาธิบดี Erdogan ของตุรกี เป็นต้น ซึ่งผู้นำเหล่านี้มีลักษณะเหมือนกัน คือ ต่อต้านประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) แต่มีการนำประชาธิปไตยมาเป็นข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเป็นตัวแทนของประชาชนที่มาจากการเลือกตั้ง และเมื่อรักษาอำนาจได้อย่างมั่นคงแล้ว พวกเขาจะต่อต้านประชาธิปไตย ควบคุมการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและสื่อมวลชนที่เห็นต่าง รวมทั้งพยายามแก้รัฐธรรมนูญและเข้าไปแทรกแซงระบบรัฐธรรมนูญและศาลเพื่อระงับอำนาจ นอกจากนี้ยังใช้ social media ปลุกปั่น เพื่อให้การโกหกของคนกลุ่มนี้กลายมาเป็นข้อเท็จจริงทางเลือก (Alternative Truth) ของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องตรงกับข้อเท็จจริงที่สังคมรับรู้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็นประชาธิปไตยไร้เสรี (Illiberal Democracy) หรือเผด็จการเสียงข้างมาก ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางด้านรัฐศาสตร์ โดย Fareed Zakaria ได้เขียนไว้ใน The Future of Freedom: Illiberal Democracy at Home and Abroad

การพังทลายของระบบการเมืองเก่าทั้งระบบคอมมิวนิสต์ ระบบประชาธิปไตยเสรีนิยม ระบบการเมืองกระแสหลัก (Mainstream Politics) ได้นำไปสู่การแสวงหากระบวนการทัศน์ใหม่ทางการเมือง คือ Indignez-vous โดย Indignez-vous เป็นหนังสือที่เขียนโดย Stéphane Hessel และมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อว่า Time for outrage โดยกลุ่มคนเหล่านี้มีความโกรธเป็นมูลเหตุพื้นฐานของการต่อต้าน รวมทั้งเกิดความผิดหวังต่อระบบการเมืองในปัจจุบัน จึงทำการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพและความยุติธรรม เช่น กระบวนการ Los Indignados ค.ศ. 2011 ในสเปน การเคลื่อนไหว Occupy Wall Street ค.ศ. 2011 ในสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์ Arab spring ค.ศ. 2010 ในตะวันออกกลาง การต่อต้านในฮ่องกง ค.ศ. 2019 และการต่อต้านในไทย ค.ศ. 2020 โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวเรียกว่า Indignez-vous movement

โดยความคิดของ Hessel ได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาของ Jean Paul Sartre กล่าวคือ อัตถิภาวนิยม (Existentialism) มองว่ามนุษย์และเสรีภาพเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถสร้างชีวิตของตนให้เป็นไปตามความต้องการด้วยการใช้เสรีภาพเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบที่กำลังถูกรอบงำ นอกจากนี้ แนวคิดของ Aristotle ได้มองว่ามนุษย์เป็นสัตว์การเมือง โดยมนุษย์จะพัฒนาความเป็นมนุษย์ได้ก็ต่อเมื่อมารวมตัวกันเป็นนครรัฐ (Polis) ซึ่งจะเอื้อให้มนุษย์พัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น รวมทั้ง Aristotle ได้ศึกษาจริยธรรมกับระบบการเมือง โดยแบ่งรูปแบบการปกครองออกเป็น 3 รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบแรก คือ ราชาธิปไตย

(Monarchy) เป็นการปกครองโดยคนเดียวซึ่งเป็นผู้ปกครองที่มีคุณธรรม และหากเป็นการปกครองที่กดขี่ประชาชนเรียกว่าทรราชย์ (Tyranny) รูปแบบที่สอง คือ การปกครองอภิชนาธิปไตย (Aristocracy) เป็นการปกครองโดยกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ดี ในขณะที่รูปแบบการปกครองที่ไม่ดี คือ คณาธิปไตย (Oligarchy) และรูปแบบที่สาม คือ มัชฌิมวิถิธิปไตย (Polity) เป็นการปกครองโดยคนจำนวนมาก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาชนส่วนรวม แต่หากไม่เห็นแก่ส่วนรวมเรียกว่าประชาธิปไตย (Democracy) โดยประเทศยุโรปตะวันตกกับอเมริกาเหนือได้พัฒนาประชาธิปไตยให้มีลักษณะที่ดีขึ้น จนก่อให้เกิดระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) ที่คำนึงถึงหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้เสียงข้างมากไปสร้างความเสียหายแก่ระบอบการปกครองประชาธิปไตย รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับเรื่องของการเคารพสิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆ

ในขณะที่แนวคิดของ Michel Foucault มองว่าประชาธิปไตยเสรีนิยมกับคอมมิวนิสต์เป็นลักษณะเดียวกันในรูปแบบของเผด็จการเบ็ดเสร็จ แต่มีความแตกต่างกัน คือ คอมมิวนิสต์มีลักษณะผูกขาดที่ชัดเจนของการเป็นเผด็จการ ในขณะที่ประชาธิปไตยเสรีนิยมถูกครอบงำด้วยชุดอุดมการณ์เสรีนิยม ซึ่งทำให้เกิดการรับเอาแนวคิดดังกล่าวเป็นแว่นตาในการมองภาพทางสังคมในอุดมคติจนเกิดการยอมรับว่าประชาธิปไตยเสรีนิยมเป็นอุดมการณ์ที่ดี รวมทั้งงาน Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life ของ Giorgio Agamben กล่าวคือ Homo Sacer หมายถึง มนุษย์ผู้ถูกแยกขาดออกจากสังคม ซึ่งมาจากคำสั่งหรืออำนาจของรัฐ (Sovereign Power) โดย Agamben ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปพัฒนาในการมองภาพอำนาจของรัฐและกฎหมายและเรียกลักษณะชีวิตดังกล่าวว่าเป็นการมีชีวิตที่ถูกเปลือยเปล่า (Bare Life) ดังนั้น กลุ่มการเมืองฝ่ายซ้ายที่มีความต้องการในการเปลี่ยนแปลงระบบได้รับแนวคิดดังกล่าว และแนวคิดอัตถิภาวนิยม (Existentialism) โดยนำไปสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวคิด Indignez-vous กล่าวคือ ให้ทุกคนลุกขึ้นมาแสดงความโกรธด้วยสันติในการเรียกร้องเพื่อทำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในสังคมรัฐศาสตร์

อาจกล่าวได้ว่ายุคของดิจิทัลและยุควิกฤติ COVID-19 ทำให้เกิดปรากฏการณ์ในแง่ของนวัตกรรมทางการเมือง โดยส่งผลให้ระบบคิดของคนเปลี่ยนจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องการเปลี่ยนแปลง และทำการต่อต้านระบบที่มีอยู่ (Mainstream) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ และ COVID-19 เป็นเพียงอาการที่ทำให้เราเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นวัตกรรม Global Paradox ยังคงปรากฏอยู่ ทั้งในรูปแบบของประชานิยมแบบ Trumpism กับ Indignez-vous movement จะเห็นได้ว่ารัฐศาสตร์กำลังมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านรูปแบบการทำงานและการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่จำกัดด้านสถานที่และเวลา นอกจากนี้ ยังมีนวัตกรรมใหม่หรือแนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งนักรัฐศาสตร์ต้องทำการปรับตัวให้ทันต่อสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น